

Dopravní infrastruktura

...na volném trhu
bez státu

Přednáší Urza
13. září
v Paralelní Polis

www.urza.cz

Kdo jsem?

- ❖ Matfyzák, dříve podnikatel, učitel, programátor
- ❖ Přes deset let se zabývám ekonomikou, rolí státu ve společnosti, volným trhem a jeho deformacemi.
 - » Přednáším v Paralelní Polis, tvořím videa.
 - » Napsal jsem knihu a bezmála tisíc textů.
 - » Spoluzaložil jsem a vedu Ludwig von Mises Institut.
 - » Jsem členem předsednictva Svobody učení.

O čem se budeme bavit?

- ❖ Volný trh a ekonomická kalkulace
- ❖ Stavba dálkových silnic
- ❖ Městská dopravní infrastruktura
- ❖ Dopravní pravidla

Byznys, trh a stát

❖ Jak poznáte, že svůj byznys děláte dobře?

Byznys, trh a stát

- ❖ Jak poznáte, že svůj byznys děláte dobře?
- ❖ Dobrovolná směna zvýší užitek oběma stranám.
 - » Trh není hra s nulovým součtem.

Byznys, trh a stát

- ❖ Jak poznáte, že svůj byznys děláte dobře?
- ❖ Dobrovolná směna zvýší užitek oběma stranám.
 - » **Trh není hra s nulovým součtem.**
- ❖ Vydělat na volném trhu znamená sloužit lidem.

Byznys, trh a stát

- ❖ Jak poznáte, že svůj byznys děláte dobře?
- ❖ Dobrovolná směna zvýší užitek oběma stranám.
 - » **Trh není hra s nulovým součtem.**
- ❖ Vydělat na volném trhu znamená sloužit lidem.
- ❖ Vydělat s regulacemi znamená sloužit politikům.

Ekonomická kalkulace

❖ Centrální plánování a socialismus selhaly. Proč?

Ekonomická kalkulace

- ❖ Centrální plánování a socialismus selhaly. Proč?
 - » Důvody jsou dva; známý menší a neznámý fatální.

Ekonomická kalkulace

- ❖ Centrální plánování a socialismus selhaly. Proč?
 - » Důvody jsou dva; známý menší a neznámý fatální:
 - dobře známý nedostatek motivace.

Ekonomická kalkulace

- ❖ Centrální plánování a socialismus selhaly. Proč?
 - » Důvody jsou dva; známý menší a neznámý fatální:
 - dobře známý nedostatek motivace a
 - fatálně opomíjená nemožnost ekonomické kalkulace.

Ekonomická kalkulace

- ❖ Centrální plánování a socialismus selhaly. Proč?
 - » Důvody jsou dva; známý menší a neznámý fatální:
 - dobře známý nedostatek motivace a
 - fatálně opomíjená nemožnost ekonomické kalkulace.

- ❖ Firma sleduje zisk; není-li prospěšná, zkrachuje.

Ekonomická kalkulace

- ❖ Centrální plánování a socialismus selhaly. Proč?
 - » Důvody jsou dva; známý menší a neznámý fatální:
 - dobře známý nedostatek motivace a
 - fatálně opomíjená nemožnost ekonomické kalkulace.

- ❖ Firma sleduje zisk; není-li prospěšná, zkrachuje.

- ❖ Stát je slepý; ani schopní a čestní lidé jej nespasí.

Svobodný trh

Co přináší lidem více užitku než zdroje, jež to spotřebuje, to se vyplatí provozovat tržně.

Svobodný trh

Co přináší lidem více užitku než zdroje, jež to spotřebuje, to se vyplatí provozovat tržně.

Co na volném trhu nevydělá, to lidem přináší méně užitku než zdroje, které to spotřebuje.

Svobodný trh

Co přináší lidem více užitku než zdroje, jež to spotřebuje, to se vyplatí provozovat tržně.

Co na volném trhu nevydělá, to lidem přináší méně užitku než zdroje, které to spotřebuje...

...a je tedy dobře, když to nevznikne! Státní dotace takového statku znamenají jen plýtvání zdroji.

Státní dopravní infrastruktura

- ❖ Stát postaví silnici a netuší, zda to bylo žádoucí.
 - » Podnikatel to zjistí podle toho, jak prosperuje.

- ❖ Stát postaví silnici a netuší, zda to bylo žádoucí.
 - » Podnikatel to zjistí podle toho, jak prosperuje.
- ❖ Totéž platí pro opravu silnic; kde jsou priority?

- ❖ Stát postaví silnici a netuší, zda to bylo žádoucí.
 - » Podnikatel to zjistí podle toho, jak prosperuje.
- ❖ Totéž platí pro opravu silnic; kde jsou priority?
- ❖ Dopravní pravidla jsou tvořena slepým státem.

- ❖ Stát postaví silnici a netuší, zda to bylo žádoucí.
 - » Podnikatel to zjistí podle toho, jak prosperuje.
- ❖ Totéž platí pro opravu silnic; kde jsou priority?
- ❖ Dopravní pravidla jsou tvořena slepým státem.
- ❖ Provoz linek, které se tržně neuživí, je plýtvání.

Praktická stavba silnic

- ❖ Jde o lukrativní byznys.
 - » Jedinou překážkou je vysoká vstupní investice.

- ❖ Lidé chtějí jezdit, jsou ochotni za to platit.
 - » Bez zdanění budou mít mnohem více peněz.
 - » Trh o velikosti milionů zákazníků (jen v ČR).

Praktická stavba silnic

- ❖ Jde o lukrativní byznys.
 - » Jedinou překážkou je vysoká vstupní investice.
- ❖ Lidé chtějí jezdit, jsou ochotni za to platit.
 - » Bez zdanění budou mít mnohem více peněz.
 - » Trh o velikosti milionů zákazníků (jen v ČR).
- ❖ Stát nepřidává žádnou hodnotu; naopak ji ničí.

Jak by to bez státu vypadalo?

- ❖ Jak by to vypadalo na volném trhu?
 - » Platby, nákup pozemků, městská doprava, předpisy...

Jak by to bez státu vypadalo?

- ❖ Jak by to vypadalo na volném trhu?
 - » Platby, nákup pozemků, městská doprava, předpisy...
- ❖ To řekněte Vy mně! Vy děláte byznys.
 - » Já jen vím, že to volný trh dokáže lépe než stát.

Jak by to bez státu vypadalo?

- ❖ Jak by to vypadalo na volném trhu?
 - » Platby, nákup pozemků, městská doprava, předpisy...

- ❖ To řekněte Vy mně! Vy děláte byznys.
 - » Já jen vím, že to volný trh dokáže lépe než stát.

- ❖ Zkusím nastítnit nějaké možnosti.
 - » **Volný trh však nelze predikovat!**

Způsoby platby

- ❖ Dnes: dálniční známky, mýtné brány
 - » Budou všude? Budu muset mít mraky známek?
 - Častá a mylná aplikace dnešní situace na volný trh.
 - Jenomže ekonomicky výhodné je poskytovat dobré služby.

Způsoby platby

- ❖ Dnes: dálniční známky, mýtné brány
 - » Budou všude? Budu muset mít mraky známek?
 - Častá a mylná aplikace dnešní situace na volný trh.
 - Jenomže ekonomicky výhodné je poskytovat dobré služby.

- ❖ Jiné možnosti:
 - » spolupráce majitelů (společný výběr, dělba poplatků)

Způsoby platby

❖ Dnes: dálniční známky, mýtné brány

» Budou všude? Budu muset mít mraky známek?

- Častá a mylná aplikace dnešní situace na volný trh.
 - Jenomže ekonomicky výhodné je poskytovat dobré služby.

❖ Jiné možnosti:

- » spolupráce majitelů (společný výběr, dělba poplatků)
- » technologie: majáky GPS, čipy, „taxametry“, kamery, rádiem řízená zařízení, dnes neznámé technologie

Stavba „meziměstských“ silnic

- ❖ Ideálně by měly být rovné.
- ❖ Je zapotřebí vlastnit dlouhou linii pozemků.
- ❖ V následující části přednášky řešíme jen je.

Slabina volného trhu

- ❖ Volnotržně není možné vyvlastňovat pozemky.
 - » Pro samotnou stavbu silnic je to nevýhodné.

Slabina volného trhu

- ❖ Volnotržně není možné vyvlastňovat pozemky.
 - » Pro samotnou stavbu silnic je to nevýhodné.
- ❖ Silnice jsou prostředkem k maximalizaci užitku.
 - » Stavba rovných silnic není cílem, ale prostředkem.

Slabina volného trhu

- ❖ Volnotržně není možné vyvlastňovat pozemky.
 - » Pro samotnou stavbu silnic je to nevýhodné.

- ❖ Silnice jsou prostředkem k maximalizaci užitku.
 - » Stavba rovných silnic není cílem, ale prostředkem.

- ❖ Jaké je optimální využití nějakého pozemku?
 - » Je důležitější něčí domov, nebo rovná silnice?

Drahé pozemky na volném trhu

❖ Budou pozemky bez vyvlastňování dražší?

Drahé pozemky na volném trhu

- ❖ Budou pozemky bez vyvlastňování dražší?
- ❖ V součtu ne, jen náklady ponесou uživatelé.
 - » Neponесou je předchozí majitelé pozemků.

Drahé pozemky na volném trhu

- ❖ Budou pozemky bez vyvlastňování dražší?
- ❖ V součtu ne, jen náklady ponесou uživatelé.
 - » Neponесou je předchozí majitelé pozemků.
- ❖ Když něco ukradnu, též to bude „levnější“.

Drahé pozemky na volném trhu

- ❖ Budou pozemky bez vyvlastňování dražší?
- ❖ V součtu ne, jen náklady ponесou uživatelé.
 - » Neponесou je předchozí majitelé pozemků.
- ❖ Když něco ukradnu, též to bude „levnější“.
- ❖ Je to jako tvrdit, že dotace něco zlevňují.

Nevýhoda trhu výhodou?

- ❖ Na čem závisí, kudy má jaká silnice vést?
 - » Na přáních těch, kdo se chtějí přepravovat.
 - » Na tom, jak si majitelé cení své pozemky.

Nevýhoda trhu výhodou?

- ❖ Na čem závisí, kudy má jaká silnice vést?
 - » Na přáních těch, kdo se chtějí přepravovat.
 - » Na tom, jak si majitelé cení své pozemky.
 - » **Nelze to centrálně naplánovat „správně“!**
 - „Správně“ je to, co lidé na volném trhu zobchodují.

Nevýhoda trhu výhodou?

- ❖ Na čem závisí, kudy má jaká silnice vést?
 - » Na přáních těch, kdo se chtějí přepravovat.
 - » Na tom, jak si majitelé cení své pozemky.
 - » **Nelze to centrálně naplánovat „správně“!**
 - „Správně“ je to, co lidé na volném trhu zobchodují.

- ❖ Pro opravování a údržbu silnic platí totéž.
 - » Stát nemá prostředky, jak to zjistit.

Údržba silnic

- ❖ Za co si lidé zaplatí, to budou mít.
- ❖ Frekventované silnice budou dobře udržované.
- ❖ Vesnické cesty nejspíše někdo vysype štěrkem.
 - » Ruští pašeráci je opravují ještě kvalifikovaněji.
- ❖ Dnes je to nivelizované, což možná není dobře.

Stát zabíjí naši tvořivost

- ❖ Státním silnicím se špatně konkuruje.
 - » Stát nutí lidi platit a poskytuje jim služby „zdarma“.

Stát zabíjí naši tvořivost

- ❖ Státním silnicím se špatně konkuruje.
 - » Stát nutí lidi platit a poskytuje jim služby „zdarma“.
- ❖ Kvůli tomu nevzniká spousta inovací!

Stát zabíjí naši tvořivost

- ❖ Státním silnicím se špatně konkuruje.
 - » Stát nutí lidi platit a poskytuje jim služby „zdarma“.

- ❖ Kvůli tomu nevzniká spousta inovací!
 - » Mohly by se osvědčit (a zlevnit) tunely.
 - Když někdo neprodá pozemek, mohlo by se to vyplatit.

Stát zabíjí naši tvořivost

- ❖ Státním silnicím se špatně konkuruje.
 - » Stát nutí lidi platit a poskytuje jim služby „zdarma“.

- ❖ Kvůli tomu nevzniká spousta inovací!
 - » Mohly by se osvědčit (a zlevnit) tunely.
 - Když někdo neprodá pozemek, mohlo by se to vyplatit.
 - » Silnicím by mohla konkurovat jiná doprava.
 - » Vše na volném trhu se vyvíjí; státní zůstává stejné.

30 let inovací

Volný trh

Stát

Korupce

❖ ČR umí dražší m² dálnice než rodinného domu.

Korupce

- ❖ ČR umí dražší m² dálnice než rodinného domu.
- ❖ Bují, když někdo rozhoduje o cizích penězích.
 - » Jinak nemá smysl nikoho korumpovat.

Korupce

- ❖ ČR umí dražší m² dálnice než rodinného domu.
- ❖ Bují, když někdo rozhoduje o cizích penězích.
 - » Jinak nemá smysl nikoho korumpovat.
- ❖ Soukromé firmy se korumpují hůře než státy.
 - » Majitele z principu nelze zkorumpovat.
 - Jeho podřízené teoreticky ano.

Cesty v městech

- ❖ Asi by je vlastnili majitelé okolních domů.
 - » Zrovna tady se volný trh predikuje extrémně těžko.

Cesty v městech

- ❖ Asi by je vlastnili majitelé okolních domů.
 - » Zrovna tady se volný trh predikuje extrémně těžko.
- ❖ Komunikační tepny by mohly mít jiné majitele.
 - » Tunely pod městy by mohly dávat větší smysl.

Cesty v městech

- ❖ Asi by je vlastnili majitelé okolních domů.
 - » Zrovna tady se volný trh predikuje extrémně těžko.
- ❖ Komunikační tepny by mohly mít jiné majitele.
 - » Tunely pod městy by mohly dávat větší smysl.
- ❖ Možná by trh přišel s úplně jiným řešením.
 - » Může jít o řešení, které si zatím nikdo nepředstaví.

Cena za přepravu

- ❖ Cenu užívání ulic může ovlivňovat denní doba.
 - » Lidé by měli motivaci nezačínat v práci zároveň.
 - » Rovnoměrnější provoz řeší dopravní zácpy.

Cena za přepravu

- ❖ Cenu užívání ulic může ovlivňovat denní doba.
 - » Lidé by měli motivaci nezačínat v práci zároveň.
 - » Rovnoměrnější provoz řeší dopravní zácpy.

- ❖ Majitelé cest s domy určují poplatky za průjezd.
 - » Někteří preferují peníze, jiní klid.
 - » Mohou vznikat dohody o vzájemném průjezdu.
 - Spolupráce lidí z více ulic.

Odepření přístupu

❖ Co když někdo někomu odepře přístup domů?

Odepření přístupu

- ❖ Co když někdo někomu odepře přístup domů?
- ❖ Tomu lze předejít předem smluvně.
 - » Dnes to nikdo nedělá, ale jen proto, že nemusí.

Odepření přístupu

- ❖ Co když někdo někomu odepře přístup domů?
- ❖ Tomu lze předejít předem smluvně.
 - » Dnes to nikdo nedělá, ale jen proto, že nemusí.
- ❖ Je to příliš komplikované?
 - » Pokud to bude problém, někdo se tím začne živit.
 - To platí na volném trhu vždy a pro cokoliv.

- ❖ Počet parkovacích míst i jejich cenu určí trh.
 - » Platí zákon nabídky a poptávky.
 - Drahé parkování motivuje ke zřizování dalších parkovišť.
 - Prostor ve městech bude využit efektivně.

- ❖ Počet parkovacích míst i jejich cenu určí trh.
 - » Platí zákon nabídky a poptávky.
 - Drahé parkování motivuje ke zřizování dalších parkovišť’.
 - Prostor ve městech bude využit efektivně.

- ❖ Není třeba žádných „modrých zón“.
 - » Silnice bude typicky patřit vlastníkům domů.
 - Pokud ne, je v zájmu majitele s nimi obchodovat.

Dopravní pravidla

❖ Tvoří je stát a výsledky tomu odpovídají.

Dopravní pravidla

- ❖ Tvoří je stát a výsledky tomu odpovídají.
 - » Cílem dopravní buzerace je příjem z pokut.
 - Některé obce s ním otevřeně počítají do svých rozpočtů.

Dopravní pravidla

- ❖ Tvoří je stát a výsledky tomu odpovídají.
 - » Cílem dopravní buzerace je příjem z pokut.
 - Některé obce s ním otevřeně počítají do svých rozpočtů.
 - » Rychlostní limity jsou již desítky let stejné.
 - Ačkoliv automobily se stávají bezpečnějšími.

Dopravní pravidla

- ❖ Tvoří je stát a výsledky tomu odpovídají.
 - » Cílem dopravní buzerace je příjem z pokut.
 - Některé obce s ním otevřeně počítají do svých rozpočtů.
 - » Rychlostní limity jsou již desítky let stejné.
 - Ačkoliv automobily se stávají bezpečnějšími.
 - » Na dálnicích bez limitů není více nehod.
 - Pro rychlostní limity se argumentuje bezpečností.

Dopravní pravidla

- ❖ Tvoří je stát a výsledky tomu odpovídají.
 - » Cílem dopravní buzerace je příjem z pokut.
 - Některé obce s ním otevřeně počítají do svých rozpočtů.
 - » Rychlostní limity jsou již desítky let stejné.
 - Ačkoliv automobily se stávají bezpečnějšími.
 - » Na dálnicích bez limitů není více nehod.
 - Pro rychlostní limity se argumentuje bezpečností.

- ❖ Majitelé je budou vytvářet pro své zákazníky.

Co když se budou lišit?

❖ Co když budou na každé silnici jiná pravidla?

Co když se budou lišit?

- ❖ Co když budou na každé silnici jiná pravidla?
- ❖ Trochu jiná asi budou; a to je dobře.
 - » Může se lišit třeba maximální povolená rychlost.
 - Nejen s ohledem na bezpečnost, ale i na konstrukci silnice.

Co když se budou lišit?

- ❖ Co když budou na každé silnici jiná pravidla?
- ❖ Trochu jiná asi budou; a to je dobře.
 - » Může se lišit třeba maximální povolená rychlost.
 - Nejen s ohledem na bezpečnost, ale i na konstrukci silnice.
- ❖ Příliš se lišit nebudou; není to výhodné.
 - » Trh unifikuje: čárové kódy, kreditky, ...

Závěr a zamyšlení

- ❖ Trh je efektivnější než stát na vše, co se zkusilo.
 - » Ač jsme (státem) přesvědčováni o selhávání trhu.

- ❖ Proč by to s dopravou mělo být jiné?
 - » Svobodní podnikatelé vždy dělali divy.

Závěr a zamyšlení

- ❖ Trh je efektivnější než stát na vše, co se zkusilo.
 - » Ač jsme (státem) přesvědčováni o selhávání trhu.
- ❖ Proč by to s dopravou mělo být jiné?
 - » Svobodní podnikatelé vždy dělali divy.
- ❖ **Daně jsou vybírány pod hrozbou násilí.**
 - » Jde o legalizované výpalné. Je to eticky obhajitelné?

Děkuji za pozornost

Diskuse?

❖ Ptejte se, oponujte...

